

مطالبات رهبری از سیدجمال مسجد

آنچه باید بسیجیان، فرماندهان و مسئولان در مورد
پایگاه بسیج مسجد طراز انقلاب اسلامی بدانند

— گزیده بیانات مقام معظم رهبری «مَنظَنه العالی» —

سرشناسه: خامنه‌ای، سیدعلی، رهبر جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۱۸ -

-Khamenei, Sayyed Ali, Leader of IRI, 1939

عنوان و نام پدیدآور: مطالبات رهبری از بسیجیان مسجد: آنچه باید بسیجیان، فرماندهان و مسئولان در مورد پایگاه بسیج مسجد طراز انقلاب اسلامی بدانند/ به کوشش م.ر؛ [برای] کانون دانش پژوهان نخبه.

مشخصات نشر: تهران: تراث، ۱۴۰۱.

مشخصات ظاهری: ۲۸۳ ص، ۲۱/۵×۱۴/۵ س.م.

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۲۷۶۱-۵-۵

وضعیت فهرست نویسی: فیپا

یادداشت: کتابنامه: ص. ۲۸۲ - ۲۸۳؛ همچنین به صورت زیر نویس.

عنوان دیگر: آنچه باید بسیجیان، فرماندهان و مسئولان در مورد پایگاه بسیج مسجد طراز انقلاب اسلامی بدانند.

موضوع: خامنه‌ای، سیدعلی، رهبر جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۱۸ --- دیدگاه درباره بسیجیان

موضوع: Khamene'i, Seyyed Ali, Leader of IRI, 1939 --- Views on Militia (Iran)

موضوع: خامنه‌ای، سیدعلی، رهبر جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۱۸ -- پیام‌ها و سخنرانی‌ها

موضوع: Khamenei, Sayyed Ali, Leader of IRI, 1939 -- Messages and speech

شناسه افزوده: م.ر، ۱۳۶۷-، گردآورنده

شناسه افزوده: کانون دانش پژوهان نخبه

رده بندی کنگره: DSR1692

رده بندی دیویی: ۹۵۵/۰۸۴۴

شماره کتابشناسی ملی: ۸۹۸۹۶۴۳

اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیپا

مطالبات رهبری از
بسیجیان مسجد

به کوشش: م.ر.

ناشر: انتشارات تراث

صفحه آرایشی: پویان سلیمانی

طراحی جلد: گروه هنری گرا

تعداد کتب: ۱۰۰۰ جلد

چاپ دوم: آبان ۱۴۰۲

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۲۷۶۱-۰-۵

قیمت: ۱۲۰,۰۰۰ تومان

نشانی: شهری، میدان شهید غیبی، خیابان خرم دزه،

خیابان گلستان دوم غربی، کانون دانش پژوهان نخبه

۰۹۳۵۹۴۴۱۷۶۴

۰۹۱۹۷۴۷۷۷۱۰

www.kanoonnokhbeh.ir

www.nashretoraath.ir

فهرست

- ۱۱..... مقدمه
- ۱۳..... بسیج نظامی
- ۱۵..... بسیج تعلیم و تربیتی
- ۱۶..... بسیج روشنگری
- ۱۶..... پشتیبانی از جبهه‌های جنگ
- ۱۷..... ادارهٔ حداکثری امور از مساجد
- ۱۸..... فاصله گرفتن از مرکز معجزه
- ۱۹..... توجه دوباره به مرکز معجزه
- ۲۰..... نیاز به نقشه‌های راهبردی و برنامه‌های کاربردی
- ۲۱..... پایگاه بسیج مساجد طراز انقلاب اسلامی
- ۲۳..... دریچه

فصل اول: ماهیت بسیج

- ۲۵..... بسیجی و بسیج
- ۲۹..... ارزشمندترین افراد یک ملت
- ۳۱..... مالک و عمار؛ بسیجیان دوران امیرالمؤمنین علیه السلام
- ۳۲..... بسیجی‌های بدون کارت
- ۳۵..... لوکوموتیو بسیج ملت ایران
- ۳۶..... هم‌ردیف نبودن با سازمان‌های نظامی
- ۳۷..... خصوصیات منحصر به فرد بسیج در ایران
- ۳۹..... ۱- سازماندهی از ابتدا
- ۳۹..... ۲- مبتنی بر ایمان و آگاهی
- ۴۲..... ۳- حضور همه‌ی اقشار
- ۴۳..... ۴- حضور دائمی در صحنه و جوانی همیشگی
- ۴۵..... کلید طلایی حل مشکلات آینده

۴۶ الهام و حکمت الهی
۵۰ نقش کلیدی امام خمینی <small>تَدَثُر</small>
۵۶ رشد مستمر
۵۸ همزاد انقلاب
۶۱ پایه های تفکر بسیج
۶۲ ۱- احساس مسئولیت الهی
۶۵ ۲- بصیرت
۶۷ عدم غفلت از این دو پایه فکری
۶۸ فواید بسیج
۶۹ ۱- موجب قوام انقلاب
۷۲ ۲- پشتیبانی از نیروهای مسلح
۷۳ ۳- پشتیبانی از دستگاه های مختلف کشور
۷۴ ۴- مانع نفوذ و ضربه های دشمن
۷۵ ۵- عامل موفقیت های بزرگ
۷۷ ۶- مایه ترس دشمن
۷۹ ۷- مایه عزت کشور و نظام
۷۹ ۸- نشانگر حیات نظام
۸۰ ۹- تحقق بخش مردم سالاری حقیقی
۸۱ ۱۰- مایه دلگرمی ملت و رهبری
۸۲ شکر نعمت بسیج
۸۳ نیاز جهان اسلام به بسیج
۸۸ گسترش الگوی بسیج در دیگر کشورها
۹۰ دشمنی با بسیج
۹۶ شکست دشمنی های علیه بسیج
۹۷ معنای نیروی مقاومت بسیج مستضعفین
فصل دوم: فرهنگ بسیجی	
۱۰۱ مقدمه

- ۱- ایمان و معنویت ۱۰۴
- ۲- بصیرت و وقت شناسی ۱۰۶
- ۳- مجاهدت و شهادت ۱۰۸
- ۴- آمادگی دائمی و مسئولیت پذیری ۱۱۰
- ۵- فداکاری و ایثار ۱۱۱
- ۶- اخلاص و صفا ۱۱۳
- ۷- شجاعت و غیرت ۱۱۵
- ۸- همت بلند و اهداف عالی ۱۱۸
- ۹- امیدوار و متکی به امدادهای غیبی ۱۲۰
- ۱۰- مقتدر و دارای اعتماد به نفس ۱۲۲
- دیگر ویژگی ها ۱۲۳

فصل سوم: عرصه های حضور

- کار بسیج با تمام شدن جنگ پایان نمی یابد ۱۲۷
- حضور بسیج در همه عرصه ها ۱۲۹
- عرصه های سخت و نرم ۱۳۴
- برخی عرصه های حضور بسیج ۱۳۶
- ۱- نظامی ۱۳۶
- ۲- فرهنگی ۱۳۷
- امر به معروف و نهی از منکر ۱۳۹
- کنشی و ابتکاری بودن ۱۴۱
- ۳- خدمت رسانی به محرومین ۱۴۲
- فواید بسیج سازندگی و اردوی جهادی ۱۴۵
- ۱- غنی سازی اوقات فراغت جوانان و نوجوانان ۱۴۵
- ۲- رشد جهادگران ۱۴۶
- ۳- رساندن خدمات مادی و معنوی به میلیون ها نفر ۱۴۶
- ۴- الهام بخشی و زنده کردن دل های جوانان مناطق محروم .. ۱۴۷
- توصیه هایی به جهادگران ۱۴۷

- ۱- شکر نعمت خادمی ۱۴۷
- ۲- قوی کردن ارتباط با خدا ۱۴۸
- ۳- گسترش کمیت و کیفیت ۱۴۸
- ۴- توجه به خدمت‌رسانی‌های ابتدایی و یدی ۱۴۸
- ۵- همگانی کردن «خدمت‌رسانی برای عدالت و پیشرفت» ۱۴۹
- ۶- نشان دادن لسانی و عملی اثرات خدمت‌رسانی بر خادم ۱۴۹
- ۷- اثرگذاری عملی روی مردم منطقه ۱۴۹
- ۸- مشارکت‌دهی مردم منطقه در خدمت‌رسانی ۱۴۹
- ۹- هم‌افزایی ۱۵۰
- ۱۰- اطلاع‌رسانی هنرمندانه ۱۵۰
- ۱۱- افزایش احساس مسئولیت ۱۵۰
- حساسیت‌برخی عرصه‌ها و نیاز به مراقبت ۱۵۰

فصل چهارم: وظایف و مأموریت‌ها

- مقدمه ۱۵۳
- ۱- تقویت بنیه معنوی ۱۵۴
- چگونگی تقویت بنیه معنوی ۱۵۶
- الف: عمق بخشی به ایمان ۱۵۶
- ۱- تقویت ایمان با عمل صالح ۱۵۷
- قدم اول انجام اعمال صالحه: انجام واجبات و ترک محرمات ۱۶۱
- تأثیر محیط مناسب در رعایت تقوا ۱۶۳
- تقوا شرط پیروزی بسیج ۱۶۵
- ۲- تقویت ایمان با علم و آگاهی ۱۶۷
- مراقبت از یقینیات ۱۶۷
- ضرورت ایمان آگاهانه داشتن ۱۶۷
- چگونگی دستیابی به ایمان آگاهانه ۱۶۹
- ایمان عاریه‌ای و ایمان مستقر ۱۷۰
- کافی نبودن گرایش عاطفی جوان به دین ۱۷۳

- نیاز به تعمیق معارف دینی و انقلابی ۱۷۵
- شهید مطهری رحمته الله علیه و اساتیدی مانند آیت الله مصباح رحمته الله علیه ۱۷۶
- کتاب خوانی ۱۸۰
- از ظواهر هم دست نکشید! ۱۸۱
- ب: یاد خدا ۱۸۲
- ج: ارتباط با اساتید اخلاق و معنویت ۱۸۳
- د: تقویت اخلاق اسلامی ۱۸۵
- مراقبت از آفت ها ۱۸۷
- بالا بردن عیار خلوص ۱۹۰
- تقویت روحیه ایثار ۱۹۵
- ۲- تقویت بصیرت** ۱۹۶
- برخی اهداف دشمن ۱۹۸
- الف: ترویج اسلام امریکایی ۱۹۸
- ب: مقابله با جمهوری اسلامی ۱۹۹
- ج: ترویج فساد و فحشاء ۲۰۰
- د: ناامیدسازی ۲۰۴
- ه: تضعیف عناصر قدرت کشور ۲۰۷
- برخی تصویرسازی های دشمن ۲۰۸
- الف: در موضع قدرت قرار دادن آمریکا ۲۰۸
- ب: در بن بست نشان دادن ایران ۲۰۹
- تصویر درست از ایران ۲۱۱
- تشخیص صحیح خط درگیری ۲۱۳
- ۳- خودآگاهی** ۲۱۵
- الف: آگاهی نسبت به فلسفه، برنامه و عملکرد بسیج ۲۱۵
- ب: خودباوری ۲۱۸
- ج: الگوسازی از چهره های مختلف بسیجی ۲۱۹
- اهمیت الگوسازی برای بانوان ۲۲۳
- ۴- آمادگی دائمی نظامی و غیر نظامی** ۲۲۶

- ۵- سازمان‌دهی، نظم و رعایت مقررات ۲۳۰
- سازمان‌دهی ۲۳۰
- نظم ۲۳۲
- پایبندی به قوانین ۲۳۵
- ۶- حضور در سنگر مسجد ۲۳۷
- مسجد پایگاه همه کارهای نیک ۲۳۸
- برنامه‌ریزی برای جذب جوان‌ها به مسجد ۲۴۰
- توجه به گرایش جوان به معنویت در برنامه‌ریزی‌ها ۲۴۱
- خلا بزرگ معنوی جوانان غربی و غرب‌زده ۲۴۴
- توجه به مجالس روضه‌خوانی و وعظ و خطابه ۲۴۵
- برقراری پیوند تعریف شده بین مسجد و مدرسه ۲۴۶
- مأمن و مایه خیر و برکت ۲۴۷
- توجه به هویت تاریخی مساجد ۲۴۸
- ۷- افزایش کیفی و کمی ۲۴۸
- ۸- جلب محبت مردم و اثرگذاری محیطی ۲۵۱
- ۹- تحقق مردم‌سالاری دینی و مکمل دولت بودن ۲۵۴
- جوانان بسیجی، مشکل‌گشای مسائل ۲۶۰
- برنامه‌ریزی و اهتمام برای نقش‌آفرینی بسیج ۲۶۲
- عزیز داشتن بسیجی و کمک به رشد و توسعه بسیج ۲۶۴
- وجود روحیه بسیجی در همه مسئولین ۲۶۵
- ۱۰- اطلاع‌رسانی به مردم ۲۶۷
- ۱۱- مراقبت از نفوذ ۲۷۰
- ۱۲- حفظ روحیه بسیجی ۲۷۲
- ۱۳- هم‌افزایی ۲۷۵
- ۱۴- اندیشه‌ورزی و رصدگری ۲۷۶
- ۱۵- چابک بودن و پویایی ۲۷۹
- ۱۶- رویه‌سازی و برنامه‌سازی ناظر به عمل ۲۸۰

❖ مقدمه

بدون تردید نهضت اسلامی مردم ایران که در سال ۵۷ به پیروزی رسید یکی از معجزات الهی بود که توانست ملتی را از زیر سلطه‌ی قرن‌ها حکومت مستکبرین و طواغیت نجات دهد. البته انقلاب پر شکوه مردم ایران با همه‌ی سختی‌ها و دشواری‌هایش قدم اول نهضت اسلامی برای برپایی جامعه‌ی توحیدی و تحقق تمدن اسلامی محسوب می‌شود. از همین رو پس از انقلاب و تشکیل نظام اسلامی، مهم‌ترین و اساسی‌ترین سؤالات همواره این بوده است که با چه نقشه‌ی راهی می‌توان این نهضت بزرگ اسلامی را به سر منزل مقصود رساند و مهم‌ترین راهبردها و راهکارها برای سرعت بخشی به این حرکت تمدنی چیست؟

پاسخ به این سؤالات نیاز به بحث‌های عمیق و مفصلی دارد اما آنچه اکنون محل توجه این نوشتار است اینک: بدون تردید از منظر امام خمینی ره - معمار حکیم انقلاب اسلامی - مساجد از مهم‌ترین پایگاه‌های حرکت تمدنی نهضت اسلامی هستند. ایشان معجزه‌ی انقلاب اسلامی را برآمده از مساجد می‌دانند و معتقدند برای پیدایش معجزات دیگر باید دوباره به سراغ مساجد رفت: «شمایی که این معجزه را از مسجد دیدید، حالا باید بروید دنبال این مرکز معجزه»^۱. در مقابل این نوع نگاه، برخی افراد تصور می‌کردند و می‌کنند، حالا که انقلاب شده و مسئولیت‌های کلیدی اداره‌ی کشور به دست نهضت اسلامی افتاده،

۱ - رجوع شود به کتاب «نخبگان و تمدن سازی اسلامی» (نشر تراث)

۲ - بیانات در جمع روحانیون و ائمه جماعات ۲۰/۴/۱۳۵۹ (صحیفه امام، ج ۱۳، ص: ۱۹)

پرداختن به مساجد آنچنان اولویت ندارد. امام رحمته در همان ابتدای انقلاب خیلی زود این بیماری در ذهن برخی انقلابیون را تشخیص داد و نسخه‌ی آن را پیچید: «این‌هایی که هی صحبت این را می‌کنند که حالا ما انقلاب کردیم برویم سراغ کارهای دیگر، خیر؛ انقلاب از مساجد پیدا می‌شود. از مساجد این طور امور تحقق پیدا می‌کند.»^۱

البته ایشان التفات داشتند که دانشگاه‌ها و برخی جاهای دیگر نیز پایگاه‌های مهمی برای پیشبرد اهداف نهضت هستند اما معتقد بودند باید این مراکز مهم را توأمان با هم حفظ کرد و از نقش راهبردی مساجد نباید غفلت صورت بگیرد: «هم دانشگاه‌ها را حفظ کنید، هم مساجد را حفظ کنید، منافات با هم ندارد. دانشگاهی باشید، مسجد هم بروید. مساجد را هم تعمیر کنید.»^۲

اساساً امام رحمته با همین نگاه راهبردی به مساجد، از ابتدای نهضت اسلامی کارها را دنبال کرده بود. ایشان در فروردین سال ۴۳ به انقلابیون فرمان دادند که در دانشگاه‌های طاغوتی مسجد بسازند! چند روز بعد به برخی بازاریان که به دیدار ایشان رفته بودند فرمودند: «شما هر چه می‌توانید جوانان را به مسجد دعوت کنید»^۳ چند روز بعد در نامه به برخی از علمای آن زمان نوشتند: «لازم است به مؤمنین و مسلمانان تذکر دهید در مساجد جهت انجام فرایض دینی و شعائر مذهبی اجتماعاتشان را زیادتر و منظم‌تر کنند، چون فعلاً بهترین وسیله‌ی مبارزه همین اجتماعات منظمی است که بشود به وسیله آن‌ها در اعلامی کلمه‌ی طیبه‌ی اسلام کوشش نمود.»^۴ این توجه ویژه‌ی امام رحمته به مساجد و استفاده از ظرفیت آن‌ها برای سازماندهی مردم در طول نهضت ادامه

۱- بیانات در جمع رؤسای آموزش و پرورش و اعضای انجمن اسلامی وزارت کشور/۱۳۵۹/۴ (صحیفه امام، ج ۱۲، ص: ۵۰۱)

۲- تعمیر: آباد کردن

۳- بیانات در جمع رؤسای آموزش و پرورش و اعضای انجمن اسلامی وزارت کشور/۱۳۵۹/۴ (صحیفه امام، ج ۱۲، ص: ۵۰۱)

۴- بیانات در جمع دانشجویان و طلاب/۱۳۴۳/۱/۲۱ (صحیفه امام، ج ۱، ص: ۲۶۷)

۵- بیانات در جمع بازاریان شهرستان قائم شهر/۱۳۴۳/۱/۲۸ (صحیفه امام، ج ۱، ص: ۳۱۰)

۶- نامه به آقای محمد تقی عالمی دامغانی/۱۳۴۳/۲/۲ (صحیفه امام، ج ۱، ص: ۳۱۳)

داشت تا اینکه انقلاب پیروز شد و همانطور که پیش‌تر اشاره شد، امام بارها تصریح کردند که این پیروزی با تکیه بر ظرفیت مساجد شکل گرفته است. با پیروزی انقلاب اسلامی امام تئذ سعی کردند مساجد را به مراکز اصلی اداری محله‌ها و جامعه تبدیل کنند. در اولین روز پس از پیروزی، برای جلوگیری از هرج و مرج و جهت‌دهی صحیح به مردم، در پیامی فرمودند: «لازم است مردم هر چه زودتر از خیابان‌ها به مساجد و مراکز اجتماع بروند و به فرموده‌ی علمای اعلام و خطبای محترم گوش دهند. و بر علمای اعلام و خطبای بلاد است که به مساجد و مراکز عمومی تشریف برده و مردم را دعوت به صلاح و سداد کنند؛ و از اعمال خلاف شرع و خلاف مسیر نهضت به شدت جلوگیری نمایند و با بیانی رسا، مردم را از هرج و مرج و خرابکاری بازدارند و حکم شارع مقدس را ابلاغ نمایند.»

در همان روز دوباره پیام صادر کردند: «باید تمام اسلحه‌هایی که در دست مردم است جمع شوند. هر کس اسلحه‌ای پیدا کرد باید به مسجد محله خود ببرد و به امام جماعت مسجد تحویل بدهد.» پس از این موضوع امام تئذ در شلوغی‌های ماه‌های اول انقلاب دائماً در سخنرانی‌ها و دیدارها به جایگاه مسجد اشاره می‌کنند تا اینکه چهار ماه بعد تصریح می‌کنند باید تدبیری بشود تا مساجد مانند صدر اسلام نقش جدی در اداره‌ی کشور و جامعه بازی کنند: «مساجد، باید مرکز [سیاست باشد] همان طوری [که] صدر اسلام مرکز سیاست بوده مساجد... مساجد مرکز بسیج قشون بوده؛ مرکز تبلیغات اسلام بوده است. این‌ها ان شاء الله تدبیر می‌شود.»^۲

بسیج نظامی

سیزدهم آبان ۵۸ ماجرای تسخیر سفارت آمریکا - بخوانید لانه‌ی جاسوسی - توسط دانشجویان کلید خورد. این موضوع برای آمریکا که خود را ابرقدرت

۱ - پیام به ملت ایران ۱۳۵۷/۱۱/۲۳ (صحیفه امام، ج ۶، ص: ۱۲۹)

۲ - پیام به ملت ایران ۱۳۵۷/۱۱/۲۳ (صحیفه امام، ج ۶، ص: ۱۳۱)

۳ - بیانات در جمع اعضای انجمن ندای اسلام قم ۱۳۵۸/۳/۲۸ (صحیفه امام، ج ۸، ص: ۲۰۰)

می پنداشت خیلی گران تمام شد و برای اعاده‌ی حیثیت، شروع به تهدید کرد تا جایی که ناوهای جنگی آمریکا در خلیج فارس آرایش جنگی به خود گرفتند و خطر حمله به ایران جدی شد. چند روز بعد - در چهارم آذر - امام ره برای مقابله با این تهدید در دیدار با جمعی از پاسداران انقلاب اسلامی فرمودند: «بدانید شما با یک قدرتی مواجه هستید که اگر یک غفلت بشود مملکتتان از بین می‌رود. غفلت نباید بکنید... یک تعلیمات نظامی خودتان پیدا کنید؛ به دوستانتان تعلیم بدهید... مملکت اسلامی باید همه‌اش نظامی باشد... جوان‌ها را یادشان بدهید. و همه جا باید این طور بشود که یک مملکت بعد از یک چند سالی بشود یک کشوری با ۲۰ میلیون جوان که دارد، بیست میلیون تفنگدار داشته باشد. بیست میلیون ارتش داشته باشد.»

پس از این بیانات مساجد که به صورت مویرگی در تمام مناطق کشور گسترده شده بودند تبدیل به کانون‌هایی برای جذب و سازماندهی مردم و تشکیل ارتش بیست میلیونی شدند. در حقیقت تهدید آمریکا موجب شد تا آنچه از قبل در ذهن امام ره بود عملی شود. ایشان از پیش از انقلاب معتقد بودند که مساجد باید مانند صدر اسلام پایگاهی برای بسیج مردم جهت جنگ با دشمنان اسلام بشوند. امام ره زمانی که در پاریس تبعید بودند به صورت ضمنی به این موضوع اشاره کردند: «مسلمان‌ها باید از این اجتماعاتی که هست، از این اجتماعات استفاده‌های زیاد بکنند. مثلاً مسجدها در صدر اسلام به این صورتی که بعدش به توسط اشخاصی منحرف به این صورت‌های مبتذل درآمد، در صدر اسلام این طور نبوده. مسجدها محلی بوده است که از همان مسجد ارتش راه می‌افتاد برای جنگ با کفار و با قلدرها؛ از همان توی مسجد. آنجا خطبه خوانده می‌شد، دعوت می‌شدند مردم به اینکه فلان - مثلاً - آدم متعدی در فلان جا قیام کرده بر ضد مسلمین یا مال مردم را چپاول

می‌کند، قلدری می‌کند، انحرافات دارد، و از همان مسجد راه می‌افتادند و می‌رفتند طرف دشمن.»^۱ و پس از انقلاب نیز تصریح کردند مسجد باید در دوران امروز به چنین جایگاهی دوباره بازگردد: «در صدر اسلام، امام جمعه و مسجد، این دو ابزار در دست مسلمان‌ها بوده است و هر وقت می‌خواستند جنگ بروند از مسجد تجهیز می‌کردند... ارتش می‌فرستادند و همه‌ی این کارها را آنجا می‌کردند و ما امیدواریم که این محتوا برگردد.»^۲

بسیج تعلیم و تربیتی

به هر حال پس از صدور فرمان تشکیل بسیج در آذرماه ۵۸، امام تقدس به موضوع دیگری توجه کردند. از رژیم گذشته میراث بزرگ بی‌سوادی به جا مانده بود و اکثر مردم سواد خواندن و نوشتن نداشتند. لذا ایشان برای ریشه‌کنی بی‌سوادی در دی‌ماه ۵۸ پیامی صادر کردند که دوباره مبتنی بر بسیج عمومی مردم بوده و روی ظرفیت مساجد حساب ویژه‌ای کرده بود: «ائمه‌ی جماعات شهرستان‌ها و روستاها مردم را دعوت نمایند و در مساجد و تکایا، با سوادان نوشتن و خواندن را به خواهران و برادران خود یاد بدهند و منتظر اقدامات دولت نباشند.»^۳

مبارزه با بی‌سوادی، کف انتظارات امام تقدس از مساجد بود. ایشان در مقاطع دیگر زمانی، مساجد را دعوت کردند تا به عرصه‌ی تعلیم و تربیت ورود جدی‌تری داشته باشند. ایشان در آستانه‌ی ماه مبارک رمضان سال ۵۹ در جمع رؤسای آموزش و پرورش و اعضای انجمن اسلامی وزارت کشور به این موضوع توجه دادند که: «این مساجد باید مرکز تربیت صحیح باشد و مساجد بحمد الله اکثر آیین‌طوری است... باید در ماه مبارک تربیت و تعلیم به تمام معنا در همه بعد‌هایش در مساجد باشد.»^۴

۱ - بیانات در جمع ایرانیان مقیم خارج ۱۳۵۷/۸/۲۰ (صحیفه امام، ج ۴، ص: ۴۴۷)

۲ - بیانات در جمع ائمه جمعه سراسر کشور ۱۳۶۱/۷/۲۲ (صحیفه امام، ج ۱۷، ص: ۴۰)

۳ - پیام به ملت ایران ۱۳۵۸/۱۰/۷ (صحیفه امام، ج ۱۱، ص: ۴۴۷)

۴ - بیانات در جمع رؤسای آموزش و پرورش و اعضای انجمن اسلامی وزارت کشور ۱۳۵۹/۴/۱ (صحیفه امام، ج ۱۲، ص: ۵۰۱)